

5. Ли Ч., Бернофф Дж. Взрывная Web-волна: как добиться успеха в мире, преображенном интернет-технологиями/ Ч. Ли, Дж. Бернофф. – М. : Альпина Паблишерз, 2010. – 276 с.
6. Рашкофф Д. Медиавирус. Как поп-культура тайно воздействует на наше сознание / Д. Рашкофф. – М. : Ультра, 2003. – 368с.
7. Табукки А. Утверждает Перейра / А. Табукки. – М. : Иностранка, 2003. – 185 с.
8. Dominick J. R. The Dynamics Of Mass Communication / J. R. Dominick. – McGraw-Hill Higher Education, 2011. – 482 p.
9. Hallahan K. The Consequences of Mass Communication: Cultural and Critical Perspectives on Mass Media and Society / K. Hallahan. – McGraw-Hill Primis Custom Publishing, 1997. – 112 p.
10. Meikle G. Future Active: Media Activism & the Internet / G. Meikle. – Annandale : Pluto Press 2002. – 225p.

УДК 007 : 304 : 001

ЕНЕРГЕТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕЛІГІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

**Валентина Мороз
(Запоріжжя, Україна)**

Досліджено біблійну проблематику в християнській публіцистиці, висвітлено питання про наявність енергетичного поля у просторі релігійної комунікації. Проаналізовано поняття еманация, божественна енергія, трансцендентний. Окреслено підходи до вивчення релігійної комунікації: енергетичний, теоцентричний, морально-етичний, емоційно-оцінний, естетичний.

Ключові слова: *релігійна комунікація, еманация, трансцендентний, божественна енергія, теоцентрична модель, бінарна опозиція.*

Исследована библейская проблематика в христианской публицистике, освещен вопрос о наличии

энергетического поля в пространстве религиозной коммуникации. Проанализированы понятия эманация, божественная энергия, трансцендентный. Определены подходы к изучению религиозной коммуникации: энергетический, теоцентрический, морально-этический, эмоционально-оценочный, эстетический.

Ключевые слова: религиозная коммуникация, эманация, трансцендентный, божественная энергия, теоцентрическая модель, бинарная оппозиция.

Biblical issues in Christian journalism, lit by the availability of the energy field in the space of religious communication is researched. The concepts like emanation, divine energy, transcendent are analyzed. Approaches to study of religious communication: energetic, theocentric, moral and ethical, emotional and evaluative, aesthetic are determined.

Key words: religious communication, emanation, transcendental, divine energy, theocentric model, binary opposition.

Постановка проблеми. Проблема дослідження енергетичного поля у просторі релігійної комунікації є **актуальною** на сьогодні, вона потребує її наукового висвітлення і теоретичного обґрунтування. Особливої ваги й актуальності набуває проблема дослідження релігійної комунікації як соціокультурного і духовного феномена, окреслення підходів до її аналізу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Релігійна комунікація посідає чільне місце серед досліджень, присвячених біблійній проблематиці в християнській публіцистиці (Л.Мітрохіна, О.Лосєва, Н.Мечковська, І.Бугайова та ін.). Релігійний дискурс православної проповіді став об'єктом пильної уваги дослідників: Р.В. Жолудя (2002), С.О. Кота (2006), А.А. Моллаєвої (2004),

М.Б. Расторгуєвої (2005), Г.О. Савіна (2009), О.О. Масурової (2008), Л.Ю. Айснер (2010), М.В. Сибирьової (2008).

Опозитивній проблематиці присвячені дисертаційні дослідження В.М. Купріянової [2002], Ю.О. Сухомлинової [2005], Н.Ю. Моспанової [2005], О.В. Дзюби [2005], О.Ю. Воробйової [2005], М.А. Шарданової [2006], І.В. Санаєвої [2007], О.Ю. Пономарьової [2008], Е.Р. Хутової [2008], Ю.Ю. Васильєва [2010], Н.В. Писар [2011], Н.В. Кирилліної [2011], П.Г. Буланова [2011], Н.В. Попової [2011], Б.В. Кулапіна [2011], О.В. Сидорова [2000], Т.В. Хвесько [2008] та ін. Не менш важливою й актуальною є тема дослідження симетрії/асиметрії (І.М. Пономаренко, 2005; К.В. Зубкова, 2011; Ю.Р. Хісматулліна, 2005 та ін.

Мета статті – проаналізувати енергетичний потенціал релігійної комунікації, феномени її вияву.

Матеріалом для дослідження слугує Біблія або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту / переклад проф. Івана Огієнка. – К. : Українське Біблійне Товариство, 2009. – 1151 с.

Виклад основного матеріалу. Сакральний світ у релігійній комунікації – це вияв духовних сил, це внутрішній стан людини, її духовне єство, її шлях до пізнання Бога, піднесення душі до почуття Божественного. Єдиним методом пізнання трансцендентного світу є відчуття священного. У цьому аспекті слід зазначити, що будь-який зв'язок людини з Богом є енергетичним полем, у якому відбуваються процеси, пов'язані з прийняттям і перетворенням Божественної енергії. Сприймаючи цю енергію, людина очищається душею, духовно зростає, внутрішньо змінюється, набуває нових властивостей характеру, розуміє красу, гармонію, тобто сприймає навколишній світ як щось прекрасне, Божественне. Рух у її душі вимірюються тією енергією, яку посиляє їй Бог. Божественне – це відчуття надзвичайної любові до Бога, шанування його і схиляння перед його

образом. Бог – це найвища краса, святість, які виявляються у процесі вияву священного. Божественна енергія наповнює душі людей світлом, вірою в Бога, його надприродну силу, надією на краще життя. Вона робить людину людиною. Пізнання істини Божої слід розглядати як процес еманачії. Еманачія – це витікання, випромінювання, виділення чого-небудь звідкись [2, с. 263]. У парадигмі соціальних комунікацій процес еманачії розглядається нами як комунікативний процес, як обмін інформацією між людиною і Богом, як набуття нею Божественної енергії, як шлях до пізнання істини. Процес еманачії здійснюється не силою розуму людини, а шляхом відкриття знань Богом людині. Найвищий процес еманачії енергії з трансцендентного світу людина може передати ідеєю у вигляді сакральних і метафоричних образів.

Енергетичний потенціал релігійної комунікації в біблійному дискурсі представлений опозицією з полюсами *добра і зла, любові і ненависті, краси і потворності, священного і профанного, реального і трансцендентного*. Лівобічна позиція бінарної структури виражається елементами *добро, любов, краса, священне, реальне*, які містять емоційну напругу і передають значення добра як найвищого блага; любові як внутрішнього, духовного потягу до Бога, краси як символу прекрасного; священного як божественної сили; реального як об'єктивно існуючої дійсності. І над усім панує Творець, його Божественна енергія передається віруючим, які вірять у його дива і надзвичайні справи: І виростив Господь Бог із землі всіляке дерево, приємне для ока і придатне для харчу, і **дерево життя** посеред раю, і **дерево пізнання добра і зла** [1, с. 3]; Але знає Бог, що того дня, котрого ви скуштуєте їх, тоді очі ваші відкриються, і ви будете, як боги, котрі знають **добро і зло** [1, с. 4]. Подвійна структура *добро – зло* являє собою

багатоаспектний феномен, який сформував свою систему лексико-фразеологічних і граматичних значень.

Морально-етичний аспект релігійної комунікації знаходить своє вираження у заповідях Божих і простежується у наказових формах дієслів, попарно утворених і експресивно насичених: відступися і вчиняй, шукай і наздоганяй, ухияйся і чини: Відступися *од зла* і вчиняй *добро*; шукай миру і наздоганяй його! [1, с. 817]; Ухияйся від *зла* і чини *добро*, то житимеш вічно [1, с. 821]. Лівобічний компонент *зло* передає значення чогось поганого, недоброго, правобічний компонент, навпаки, актуалізується і виступає із значенням добра як найвищого блага: І Давид сказав їй: Авжеж, надаремно я охороняв у пустелі все майно цього чоловіка; і нічого не пропало з того, що належало йому; він відплачує мені *злом за добро* [1, с. 456]; І сказав Давидові: Ти маєш більше рації, аніж я; бо ти віддячуєш мені *добром*, а я віддячую тобі *злом* [1, с. 454].

Семантичні аспекти морально-етичної категорії *добро – зло* розкриваються в опозиційній моделі *праведники – грішники*: 1) віра в Бога, шлях до нього, його підтримка, випробування, послані Ним, – це життя праведника; 2) суд, нечестя і смерть – така стежка грішників, нечестивих: А тому не встоять *нечестиві* на суді, і *грішники* – в зібранні *праведних* [1, с. 794]; Бо відає Господь шлях *праведних*, а стежка *нечестивих* загине [1, с. 794]; Нехай скінчиться нечестя *нечестивих*, а *праведника* зміцни, бо Ти випробовуєш серця й нутро, праведний Боже! [1, с. 797].

Дидактичні настанови простежуються в афористичних висловах: **Незначне** у *праведника* краще **багатства** багатьох *нечестивих* [1, с. 820]; *Стежка праведних – мов світло осяйне, котре все яснішає до повноти дня. А шлях беззаконних – мов пітьма*; вони не відають, де спіткнуться [1, с. 914]; Праця *праведного* – на життя, а успіх *лиходія* – на гріх. Хто береже повчання, той

на шляху до життя; а той, що відкидає викриття, – блукає [1, с. 922]. У певному контексті іменникові й дієслівні опозиції *благословенням – вустами; праведники – лиходії; підноситися – руйнуватися* увиразнюють текст, роблять його емоційно-насиченим, надають висловленню узагальненого змісту: *Благословенням праведних підноситься місто, а вустами лиходіїв руйнуються* [1, с. 924]; *нечестиві – праведники; зламані будуть руки – підтримувати буде Господь. Бо зламані будуть руки нечестивих, а праведників Господь підтримує* [1, с. 820]; *лиходії – праведники; жезел-жерреб: Бо не залишить [Господь] жезла лиходіїв над жеребом праведних, щоб праведні не простягли рук своїх до беззаконня* [1, с. 897].

Прикметникові антоніми *добре – лихе, добре – непривабливе, погане – добре, добре – зле* утворюють опозицію і виражають якісну ознаку: І сказав цар Ізраїлів Йосафатові: Чи не казав я тобі, що він не пророкує про мене *доброго*, а тільки *лихе*? [1, с. 668]; І сказала служниця твоя: Нехай буде слово володаря мого, царя, втіхою для мене; бо володар мій цар, як Ангел Божий, і може вислухати й *добре*, і *непривабливе* тобою [1, с. 485]; Мені зараз вісімдесят літ, чи відрізняю *добре* від *недоброго*? [1, с. 496]; То витвори служникові Твоєму серце розумне, щоб судити народ Твій, і відрізняти, що *добре*, а що *зле*, тому що хто може урядувати над цим численним народом Твоїм? [1, с. 512].

Морально-етичний аспект релігійної комунікації представлений емоційною опозицією *любов/ ненависть*, яка репрезентується новотворами *зненавидів ненавистю; ненависть, якою зненавидів, які опозиційно протиставляються* компонентів *ненависть сильніша любові, котру мав до неї*. Актуалізується правобічний компонент із значенням ворожого ставлення до дівчини: Потім *зненавидів* її Аммон найглибшою *ненавистю*, аж так, що *ненависть, якою він зненавидів її, була сильніша любові, котру мав до неї*. І сказав

ій Амнон: Підведися і йди [1, с. 483]. У трансформованій моделі *ненависть* – *любов* актуалізується правобічний компонент як переважання сильних почуттів над ворожістю, неприхильністю: *Ненависть* збуджує розбрат, але *любов* покриває всі гріхи [1, с. 922]. У певних синтаксичних конструкціях (складнопідрядні речення з підрядним означальним) антонімічні пари *любити* – *ненавидіти* утворюють дієслівну опозицію з повторами в головній і підрядній частинах: Ти *любиш* тих, хто *ненавидить* тебе, і *ненавидиш* тих, хто *любить* тебе... [1, с. 494]; І виступив назустріч йому ясновидець Єгу, син Ханані, і сказав до царя Йосафата: Чи [слід] було тобі допомагати лихому і *любити* тих, хто *ненавидить* Господа? За це на тебе гнів від Господа [1, с. 669]; Хто *любить* повчання, той *любить* знання; а хто *ненавидить* викриття, той невіглас [1, с. 924].

Мовно-зображального увиразнення набуває конструкція з дієслівною й іменниковою опозицією: Ти **полюбив** *праведність* і **зненавидів** *беззаконня*; а тому помазав Тебе, Боже, Бог Твій елеєм радости більше, аніж співучасників Твоїх [1, с. 827]; *Ненавиджу неправду* і гидую нею; а **закона** Твого *люблю* [1, с. 895].

Опозиції *прославляти* – *зневажати*, *благословляти* – *проклинати* розкривають аспекти морально-етичної категорії: хто прославляє Бога – будуть прославлені Ним, хто Його зневажає – будуть зневажені Ним. А тому ось, що говорить Господь, Бог Ізраїлів: Я сказав тоді: Дім твій і дім батька твого будуть ходити переді Мною навіки. Але тепер говорить Господь: Нехай не буде так; бо Я прославлю тих, що прославляють Мене, а ті, що зневажають Мене, будуть зневажені [1, с. 418]; Вони поклали собі скинути його з висоти, радіють в облуді; **устами** *благословляють*, а в **серці** *своєму проклинають* [1, с. 839].

Емоційно-оцінний аспект релігійної комунікації розкривається в бінарних опозиціях *радість* – *плач*:

лівосторонній компонент насичений словами з емоційним забарвленням, містить значення задоволення, втіхи. Правосторонній компонент поширюється лексемами акустичного враження: І не міг народ відрізнити *вигуків radoщів* од *крику від плачу* народу, бо народ вельми вигукував, а гомін чутно було далеко [1, с. 702]. У подвійній структурі *плач – радість* актуалізується слово *радість* як інформація про гнів Бога на мить, а добра воля Його на все життя; поняття *радість* асоціюються з часовим поняттям – *світло, ранок; вечір, ніч* – з плачем як горем на короткий час: Бо на мить гнів Його, і на [все] життя добра воля Його, *увечері* приходить **плач**, а на *ранок* – **радість** [1, с. 814]. Емоційно-оцінного забарвлення набувають опозиційні компоненти *сіяти в сльозах – жати з радістю; нести мірку насіння з плачем – нести снопи з радістю* : Ті, що *сіяли в сльозах, будуть жати з радістю* [1, с. 898]; Той, що з *плачем* ніс мірку насіння, *повернеться з радістю, несучи снопи свої* [1, с. 898].

У бінарній моделі *священне – несвященне, чисте – нечисте* лівосторонній компонент містить значення священного як божественної сили; чистого як позбавленого гріха (скверни), угодного Богові: Щоб ви могли вирізняти *священне* від *несвященного* і *нечисте* від *чистого* [1, с. 173]; Вирізняйте скотину *чисту* від *нечистої* і птаху *чисту* від *нечистої*, і не опоганюйте душ ваших скотиною і птахою, і всім, що плазує по землі, що вирізнив Я, як *нечисте* [1, с. 194].

Дидактична мета розкривається у тексті, головну роль у якому відіграють опозитивні структури *ані бідних – ані багатих, багатий - бідний (убогий)*. Компоненти цих побудов поширюються однорідними додатками *із тліну, із смітників*, однорідними присудками *підносить, підіймає*. Автор порушує морально-етичну проблему перемоги добра над злом, бідності над багатством: *Із тліну підіймає Він*

бідного, із смітників підносить *убогого*, аби посадовити **з вельможами**, і престола слави дасть їм у спадок; бо у Господа підвалини землі, і Він світ на них поставив [1, с. 417]; Але Він не дивиться на обличчя князів і не надає перевагу скорше *багатому*, аніж *бідному*, тому що всі вони – витвір рук Його [1, с. 783].

Бінарна модель **останній – попередній** містить інформацію про добро і благо, бідність і багатство. Препозиція узгоджених означень *оце твоє останнє* і постпозиція означень *ані бідних, ані багатих* актуалізує думку, звертається увага читача на Оце твоє **останнє** добродіяння учинила ти ще краще **попереднього**, що ти не пішла шукати юнаків – *ані бідних, ані багатих*: Благословенна ти від Господа, доню моя! Оце твоє **останнє** добродіяння учинила ти ще краще **попереднього**, що ти не пішла шукати юнаків – *ані бідних, ані багатих* [1, с. 413].

У релігійному тексті автор засуджує війну і вказує на її протиприродну сутність. Семантичний простір подвійної структури *кров війни – мирна пора* поширюється мовно-зображальними засобами: епітетами, метафорами. А також ти відаєш, що вчинив мені Йоав, син Церуїн, як учинив він з двома старшинами війська ізраїльського, з Авнером, Неровим сином, та з Амасою, сином Єтеровим, як умертвив він їх, і пролив *кров війни о мирній порі*, закривавивши *кров'ю війни* свого пояса на стегнах своїх і взуття на ногах своїх [1, с. 509].

Енергетичне поле у просторі релігійної комунікації представлене опозицією *вогонь – вода*: **У стовпі хмарини** Ти проводив їх *удень*, і **в стовпі вогню** – *уночі*, щоб освітлювати їм дорогу, котрою мали йти [1, с. 726]. Семантичне поле антонімічних компонентів поширюється: 1) прислівниковою опозицією з часових понять: *удень* – *уночі*; 2) мовно-зображальними засобами: метафорами, епітетами: *стовп хмарини* – *стовп вогню*; *очищувальна*

вода; 3) фразеологізмами: *крізь вогонь і воду*: Ти визначив людині їхати верхи на голові нашій. Ми йшли *крізь вогонь і воду*, але Ти вивів нас на багату місцину [1, с. 842]; І все, що проходить через *вогонь*, проведіть через *вогонь*, щоб воно очистилося, а, крім того, ще й очищувальною *водою* треба очистити; а все, що не проходить через *вогонь*, проведіть через *воду* [1, с. 268].

Естетичний аспект релігійної комунікації виявляється в утвердженні Божої краси на Землі і розкривається: 1) у метафоризації: *джерела розверзлися*; *вікна небесні процинилися*; епітетизації: *джерела безодні*; *велика безодня – вікна небесні*; *родюча земля – роса небесна, благословення небесні – благословення безодні*: На шістсотім році Ноевого життя, другого місяця, сімнадцятого дня місяця, у сей день *розверзлися всі джерела великої безодні, і вікна небесні процинилися* [1, с.10]; І замкнулися *джерела безодні і вікна небесні*, і вщух дощ із неба [1, с.11]; І відповів Ісаак, батько його, і сказав [йому]: *Ось, від родючої землі буде прожиття твоє, і з роси небесної згори* [1, с. 46]; Від Бога батька твого, [котрий] хай допоможе тобі, і від Всемогутнього, який нехай благословить тебе *благословеннями небесними згори, благословеннями безодні, яка лежить унизу, благословеннями сосків і утроби* [1, с. 87].

Висновки. Дослідження релігійної комунікації як багатоаспектного феномена потребує використання різних підходів до її аналізу, серед яких виокремлюємо метод опозицій, симетрії/асиметрії, когнітивний підхід. Теоцентричний аспект дасть можливість утворити теоцентричну парадигму: людина – боже творіння; рослинний, тваринний світ – творіння Бога, мова – Божий дар; істина – Бог; Бог – недосяжний; Бог – краса, світло тощо. Біблійна й опозитивна проблематика розглядаються у різних аспектах: морально-етичному, естетичному, емоційно-оцінному, теоцентричному, енергетичному.

Релігійний текст має багатошарову структуру, відзначається полісемією, метафоризацією, насичений фразеологізмами, афористичними висловами, має складну синтаксичну організацію, містить текстові зауваження й узагальнення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Біблія або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту / переклад проф. Івана Огієнка. – К. : Українське Біблійне Товариство, 2009. – 1151 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2002. – 1440 с.

УДК 372. 461 81’223

МОВЛЕННЄВА КУЛЬТУРА МАЙБУТНЬОГО РАДІОЖУРНАЛІСТА: РЕАЛЬНІСТЬ І ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Майя Нагорняк
(Київ, Україна)

У статті висвітлено проблему українського медійного сьогодення, зумовленої вкрай низьким рівнем мовленнєвої культури студентів, які оволодівають спеціалізацією «Радіожурналістика»; здійснено спробу накреслити шляхи піднесення культури мовлення майбутніх працівників радіостанцій.

Ключові слова: мовлення, мовленнєва культура, радіожурналіст, інформаційне повідомлення, інформаційна програма.

В статье освещена проблема украинской медийной реальности, связанной с достаточно низким уровнем речевой культуры студентов, которые овладевают